

SZOMBATHELYI ORSZÁGOS
BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZET

Célok és elvárások a fogvatartotti foglalkoztatásban

Az intézet rövid bemutatása:

A Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet 2008. év márciusában kezdte meg működését a Vas Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet jogutódjaként.

A területen előtte az 1975-ben honvédségi laktanyaként épült Savaria Kiképző Központ jól megépített épületei voltak, melyek ideális kiinduló alapot biztosítottak a börtönberuházás megkezdéséhez. A beruházás úgynevezett PPP-s rendszerben (Public Private Partnership), magántőke bevonásával valósult meg, és a takarékos üzemeltetés kialakítás miatt a szerződésben a 15 évig tartó üzemeltetési feladatot is meghatározták a beruházó részére.

2008-ban 800 férőhely, többlépcsős férőhely-bővítési program keretében 1476 férőhely befogadóképességgel Szombathelyen működik az ország legnagyobb büntetés-végrehajtási intézete.

13 hektáron, 10 őrtoronnyal megerősített, 6 méter magas bástyafallal védett épületegyüttesben hajtjuk végre alaptevékenységünket: az előzetes letartóztatás, elzárás, a felnőtt korú férfiak, illetve női elítéltek fegyház, börtön és fogház fokozatú szabadságvesztés végrehajtását.

Az intézet céljai, feladatai

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1. § szerint a büntetés-végrehajtási szervezet a külön törvényben meghatározott szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárású kényszerintézkedéseket, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozását, valamint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.

A büntetés-végrehajtás feladata a büntetési célok érvényesítése a büntetés, illetve az intézkedés végrehajtásán keresztül, azzal a célkitűzéssel, hogy a végrehajtás során az egyéniesítés szempontjait biztosítani kell annak érdekében, hogy az megfelelően szolgálja az egyéni megelőzési célok elérését. A bv. szervezet a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez.

A Kormány természetes és törvényi szinten meghatározott elvárása, hogy a börtönök biztonságosan működjenek, ezzel is hozzájárulva a bűncselekmények számának csökkenéséhez.

A büntetés-végrehajtási szervezet a törvényben meghatározott feladatainak végrehajtása során olyan személyre szabott módszereket alkalmazott, amelyek alapján csökkenthető a visszaesés, a bűnismétlés kockázata.

A másik fő feladata a fogvatartottak reintegrációja és a szabadulásra felkészítése, amelynek során a fogvatartottak részére olyan erkölcsi, etikai normák közvetítése történik, amely segíti őket abban, hogy a szabadulásuk után a társadalom hasznos tagjaivá váljanak. A büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelők mind a szabadulásra való felkészítésben, mind az utógondozásban központi szerepet töltenek be.

A fogvatartottak reintegrációjának sikeréhez a fogvatartottak változtatni akarása szükséges. A változtatáshoz a büntetés-végrehajtás a fogvatartottak kompetenciájának növelésével – munkáltatásával, oktatásával, képzésével – ad lehetőséget. A reintegrációs célok teljesülése érdekében a reintegrációs tisztek önképző foglalkozásokat szerveznek, többek között nyelvtanulás, origami- cérnakép készítés, makett építés, stb.. A sportfoglalkozások során a Sportszarnok, a 9 kültéri sportpálya és az elhelyezési épületekben kialakított sportszobák nagyban hozzájárulnak a fogvatartottak egészségének megőrzéséhez, a bezártságukból adódó feszültségek levezetéséhez. A kulturális programok keretében önkéntes civil előadók által megtartott ismeretterjesztő és zenei előadások segítik a fogvatartottakat a helyes, normakövető irány és életforma kialakítására.

A fogvatartottak reintegrációja

A fogvatartottak nagy arányban a társadalom elmaradottabb rétegeiből kerülnek ki, akik sokszor írni és olvasni sem tudnak. Ezért a büntetés-végrehajtási szervezet nagy hangsúlyt fektet az iskolai oktatásra, és a szakmaképzésre.

A 2018/2019. tanévben a magyar börtönökben közel 800 fogvatartott kezdte meg általános iskolai, több mint 1100 középiskolai, 24 fő pedig felsőfokú tanulmányait. Az arra érdemes fogvatartottak közül 1300-an piacképes szakmát szerezhetnek a rácsok mögött, így majdnem minden ötödik fogvatartott, összesen több mint 3200 elítélt vesz részt oktatásban, képzésben.

A szombathelyi intézetben általános iskolai oktatás hetedik és nyolcadik évfolyamon, középiskolai tanulmány kilencediktől tizenkettedik osztályig biztosítottak a PPP-s szerződés alapján. A 2018/2019. évben általános tanulmányait 14 fő, középiskolai tanulmányait 86 fő kezdte meg. Az oktatásokat külső oktatási intézmények tanárai tartják. A tizenkettedik osztály elvégzését követően a fogvatartottak érettségi vizsgát tehetnek, 2018. évben Szombathelyen 8 fő érettségizett. Az általános iskolai végzettség és egyre több szakma esetében az érettségi megléte a szakképzések indulásának előfeltétele és ez egyre több fogvatartottat ösztönöz az iskolai oktatásra.

A társadalomba történő visszailleszkedés egyik kulcsa a piacképes szakmákban történő szakképesítés megszerzése. A büntetés-végrehajtás szervezet és ezen belül az intézetünk is mindent megtesz annak érdekében, hogy minél több fogvatartott – büntetésének ideje alatt – szakképesítést kapjon és abban lehetőleg gyakorlatot is szerezzon. A gyakorlatorientált szakképzések főként olyan hiányszakmákban folynak, amelyekben a szabadultak később el tudnak majd helyezkedni, míg a börtönökben folyó oktatás során, a szakmák kiválasztásánál az elsődleges szempont, hogy azok illeszkedjenek az adott térség munkaerő-felvevő piacához.

Adottságait tekintve az Intézet szinte minden szakma képzésére ideális feltételekkel rendelkezik, de működési jellegéből adódóan nincs felkészülve az önerős szakképzésre. Ezért a szakképzések csak külső segítséggel valósíthatóak meg. A PPP-s szerződés alapján az üzemeltető évente 69 fő fogvatartott részére OKJ-s szakképzést szervez szombathelyi képző cégek bevonásával. Október elején iskolarendszerű felnőttoktatás kezdődik meg burkoló,

épületszerkezet-lakatos és kárpitos szakképzésekben, amelynek keretében 18-18 fő fogvatartott 2 év időtartamban elméleti és gyakorlati oktatást kapnak a Szombathelyi Műszaki Szakképzési Centrum közreműködésével.

A fogvatartottak munkáltatása

A büntetés-végrehajtásban mindig kiemelt szerepe volt a fogvatartottak munkáltatásának. A büntetés-végrehajtási intézetek mellett 12 ipari és mezőgazdasági gazdasági társaság működik, melyeknek feladata az intézetek önfenntartása mellett a külső piaci igények kiszolgálása. A gazdasági társaságok állítják elő az intézetekben felhasznált alapvető élelmiszerek jelentős részét, berendezési tárgyakat, valamint a rendvédelmi szerveknél dolgozók egyenruházatát. A gazdasági társaságoknak a munkaerőt az elítéltek adják. Az intézetekben is elítéltek dolgoznak: a konyhán, a mosodában, az állagmegóvási karbantartásban, a takarításban és anyagmozgatásban. A munkáltatás a reintegráció egyik legfontosabb eleme, a dolgozó fogvatartott hozzászokik a munka világához, megtanulja napi életének kialakítását, keresetének arányos, differenciált elköltését.

Annak az elítéltnak, aki büntetése idejében nem dolgozik rendszeresen, kicsi az esélye a szabadulását követő a társadalmi visszailleszkedésre. 2017. év végére a gazdasági társaságoknál és az intézeti költségvetési munkáltatásban a teljes foglalkoztatás megvalósult. A szombathelyi intézet a PPP konstrukció miatt speciális helyzetben van, mert mellette a sopronkőhidai mosodát leszámítva gazdasági társaság nem működik, így az üzemeltetésbe bevont cégeken keresztül, szerződés alapján valósul meg a munkáltatás. 450 fő elítélt munkáltatása az üzemeltető kötelezettsége, de a fogvatartotti létszámból adódóan ennek kétszeresét teszi ki a munkáltatásba bevont fogvatartottak száma. Több szombathelyi érdekeltégű cég munkaerőhiányát segíti azzal, hogy az intézet területén végezheti termelő tevékenységét, és ehhez az intézet fogvatartotti munkaerőt biztosít. Tevékenységük szerteágazó: pékség, elektronikai tekerceselés, gépjármű-elektronikai alkatrész-szerelés, koszorúkészítés, fémipari előkészítő munka, gumikesztyű minőségi ellenőrzés és csomagolás.

A fentiekén túl költségvetési munkáltatás keretében az intézet fenntartásában (ételosztó, takarító, fodrász, könyvtáros, stb.) 75 fő fogvatartott dolgozik. A SKIPARI regionális mosoda működéséhez 85 fős fogvatartotti munkaerőt szintén a szombathelyi intézet biztosítja.

Az intézet mellett működő regionális hulladékválogatóban is elítéltek dolgoznak 2 műszakban 30-35 fővel. Az intézet a fogvatartotti munkaerővel hozzájárul Vas megye 127 települése kommunális hulladékának szétválogatásában. Ez is igazolja, hogy a szombathelyi intézet szerves részét képezi Vas megye és Szombathely életében úgy, hogy a lakosok a város külterületén működő börtön működését közvetlenül nem észlelik, mégis a fogvatartotti foglalkoztatással a társadalom hasznára válunk. Fontos mind a város, mind az intézet szempontjából, hogy megtaláljuk az olyan kapcsolódási pontokat, mint a hulladékválogató üzem, a fogvatartotti szakképzések, a szombathelyi érdekeltégű cégek munkáltatási igényei, ahol a város mindennapi feladataiba, gazdasági életébe eredményesen bekapcsolódunk.

A fogvatartottak munkáltatására és a munkahelyek kialakítása biztonsági szempontból különös figyelmet kell fordítanunk, hiszen állandó, folyamatos felügyeletet igényelnek. Ennek megfelelően az Intézet stratégiája a fogvatartottak intézeten belüli munkáltatása. Intézeten

kívüli munkavégzéshez a szigorú fegyház és börtön rezsimből adódóan kevés fogvatartottal rendelkezik az intézet, akik megfelelnek az ehhez szükséges biztonsági követelményeknek.

A fogvatartottak foglalkoztatásához hozzátartozik a jóvátételi tevékenységük, amely azt a célt szolgálja, hogy a tettüket megbánó fogvatartottak önkéntesen, díjazás nélkül munkát végeznek a köz javára, és ezzel az okozott sérelmeket kívánják „jóvá tenni” a társadalom irányába. Szombathely város és környezete területén rendszeresen történt resztoratív munka végzése, mint például a Te-Szedd mozgalomban évente történő aktív részvételek, a Kórház gyermekosztályának festett képek készítése, a Szombathelyi Törvényszék gyermek meghallgatójának dekorálása, a parkokban a lehullott falevelek gyűjtése, a Gencsapáti Gyermekintézményben végzett karbantartási munka.

Működését tekintve a Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet szerves része a városnak és a megyének. Ennek megfelelően nem csak arra törekszik, hogy biztonságos, az állampolgárok számára nem is érzékelhető legyen, hanem arra, hogy a fogvatartottak értékteremtő foglalkoztatásával hozzájáruljon környezete gazdaságához.

Szombathely, 2018. szeptember 19.

**Nyima Tamás bv. ezredes
intézetparancsnok**